

Etki Ajanlığı

MEHMET GÜN19.11.2024 - 13:02
YAYINLANMA19.11.2024 - 13:03
GÜNCELLEME

A-

A+

Geçtiğimiz hafta Türkiye, ülke meseleleri hakkında fikir beyan etme, idareyi eleştirme hakkını ve genel ifade özgürlüğünü büyük oranda öldürecek oldukça muğlak bir suç yaratmaktan, son anda sivil toplum kuruluşlarının tepkisi sayesinde kurtuldu. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Adalet Komisyonu'nda kabul edilmiş ve TBMM Genel Kurulu'na gönderilmiş olan torba yasa teklifinden, "Devletin Güvenliği veya Siyasal Yararları Aleyhine Suç İşleme" başlığı ile Türk Ceza Kanunu'na 339/A olarak bir madde ekleme önerisi tekliften çıkarıldı. Teklif kanunlaşmış olsaydı çoğu üst düzey kamu yöneticisinin bile bilemeyeceği "devletin güvenliği ve siyasal yararları" gerekçesiyle fikir önderlerinin, eleştirel ve muhalif düşünenlerin hapse tıklılmasının yolu açılacaktı.

Teklifle yaratılmak istenen suç, "devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları aleyhine yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları veya talimatı doğrultusunda suç işlemek" diyerek, adeta "suç işlemek suçtur" şeklinde tanımlamıştı. Suç işlemekten söz edebilmek için neyin suç olduğunu açık olarak tarif etmek gerekir. Bir sözün kendini anlatmak için kullanılması, "armut armuttur" demek gibi saçma bir laf kalabalığı idi. Teklifte geçen "devlet güvenliği veya iç ve dış siyasal yararları aleyhine" gibi belirsiz, oldukça muğlak ve niyete göre yorumlamaya açık ifadeler, yöneticilerden farklı ve eleştirel düşünen herkesi, bu suçla itham edilme riski altına koymaktaydı.

Gerçekten de devletin güvenliğinin ve yararlarının nerede, nelerde ve nasıl olduğu, bilinmez ve oldukça muğlak kriterlerdir. Bunlarda devleti yönetenlerin bile mutabık olması mümkün olmadığı gibi, bireylerin de nelerin bu muğlak kriterler lehine veya aleyhine olduğunu bilmesi, kestirmesi ve fikirlerini formüle etmesi mümkün değildir.

Getirmek istenen düzenleme, vatandaşların neyi düşünüp neyi ifade edebileceğini, yürütmenin yani yöneticilerin belirlemesi ve sınırlandırması ile sonuçlanabilirdi; farklı düşünen, bunu ifade eden ve eleştiren yurttaşlar suçlanma ve tutuklanma korkusu ile karşı karşıya kalabilirdi.

İfade özgürlüğü ve hukukun üstünlüğü, Türkiye'nin demokratik geleceğinin teminatıdır. Türkiye, ifade özgürlüğünü ve temel hakları koruma yükümlülüğünü uluslararası hukuk çerçevesinde üstlenmiştir. Bu yasa teklifi tarafı olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) içtihatları ile de çelişmekteydi. Uluslararası bilimsel iş birliğinin yanı sıra iş dünyasının uluslararası girişimlerini de olumsuz etkileyecek olan “**etki ajanlığı**” yasa teklifi, mevcut büyük beyin göçünü daha da arttırabilecek ve ülke ekonomisi bakımından da çeşitli riskler doğurabilecekti. Dolayısıyla ihdas edilmek istenen düzenlemenin sivil topluma bir yararı değil zararı olacaktı.

Kaldı ki 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) ve ilgili mevzuatta, casusluk, devlet sırları ve temel milli yararlar bakımından pek çok suç bulunmaktayken, “etki ajanlığı” olarak anılan söz konusu düzenlemeye gerek de yoktu. Düzenleme anayasamızda öngörülen hukuk devleti ile suçta ve cezada kanunilik ilkesinin doğal bir parçası olan belirlilik ilkesine açıkça aykırı idi.

Demokrasiye, hukukun üstünlüğüne ve ifade özgürlüğüne bağlı, aralarında başkanı olduğum Daha İyi Yargı Derneği'nin de bulunduğu sivil toplum kuruluşlarının tepkisi üzerine teklifin geri çekilmesini, Türkiye'de demokrasinin ve ifade özgürlüğünün bir kademe ilerlemesi olarak not etmek gerekiyor.